ՊԱՏՄԱ-ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Գ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

ՄԱԿԱՐԱՎԱՆՔ*

Գ. Ժամատուն

✻ № 25. *Արևմտյան ճակատին (դրսից), հյուսիսային լուսամուտից աջ, երկու խաչակիր քարի ձախ կողմում և խաչերի տակ.*

(—)
1 Յուսովն Այ ես
2 Տիկինս միաբա-
3 նեցա սբ ուխտի-
4 ս և ետու զիմ
5 հոգոյ արդ-
6 իւնս յեկեղ-
7 եցիս և ես Յովանէս առաջնորդ սբ ուխտ-
8 իս կամակցութբ եղբարցս սահմանեցաք
9 ի տաւնի Վա[րագ]այ խա[չի]ն:Բ: պ[ատար]-
10 ագ զմին Սու..... ով ...... դատի ....

Քարը ցածի մասում հողմահարված է։

✻ № 26. *Նախորդից մի քարաշար ցած.*

1 ՈՂԴ
2 մեք Թարելս...
3 գա ծեր [եղ]բարք
4 մեծ յուս[ով միա]
5 բանեցաք Անածն-
6 [իս և] տուաք:Խ:դահ-
(—)
7 եկան ԴԹ և միաբ-
8 [անքս ե]տուն մեզ[:Բ:] ժամ եղիականն ... շաբաթ
9 աւր[ն]

1. *Քարը խիստ հողմահարված է։ Փակագծերի մեջ առնված բառամասերը լրացված են կա՛մ գրերի պահված հետքերով և կա՛մ ըստ իմաստի։*
2. *8-րդ շարքում Բ թվագիրը լրացրել ենք համաձայն սովորական սակագնի, որովհետև նվիրված է 40 դահեկան։ Սակագինը պարզ է թե՛ նախորդ և թե՛ հաջորդ արձանագրություններից։*

* *Շարունակված ամսագրի 1954 թվականի փետրվարի, մարտի և ապրիլի համարներից։*

✻ № 27. *Նախորդից քիչ ցած, դեպի ձախ.*

1 Ես Գե–րան մեծ յուսով
2 [միաբանե]ցա Ածած[նիս և ն]տու Ի դանեկան
3 Դաւիթ և միայրանքս
4 Ետուն Ա ժամ Եղիականն
5 շաբ(ա)թն աւրն ով խափանէ
6 դատի յԱյ

✻ № 28. *№ 26-րդ արձանագրությունից աջ.*

1 [Յ]ուսովն Այ Ես Մլքշ[ա]ն միայրան–
2 եցա և էտու զիմ հոգո արդիւնս յ–
3 եկեղեցիս հայր Յովանես և միայ–
4 րանքս Ետուն.Ա.ժամ ի տաւնի Տապանակ–
5 ին ով խափանէ դատի յԱյ

№ 29. *Ժամատան արևմտյան մուտքի ձախ կողմում, վերևը (դրսից).*

1 Յուսովն Այ Ես Մխիթար և ամուսին իմ Մամք–
2 ան էտու ընծա ի շինութի եկեղեցոյս և
3 մեք սպասաւորք սրբոցս սահմանեցաք ի
4 տունի խաչին Բ:շաբաթ աւրն:Բ:
5 պատարագ արասցեն յանու–
6 ն նոցա անխափան

№ 30. *Նախորդից ցած, արևմտյան մուտքին կից.*

1 Ես Հոգէդեղս.Ի.
2 դեկան էտու յեկեղ–
3 եցիս Յովանէս և միաբ–
4 անքս էտուն ինձ:Ա:ժամ
5 Սուքիասենց տաւնին
6 կատարիչք աւրհնին
7 յԱյ

№ 31. *Ժամատան արևմտյան մուտքի շրջանակի վերի մասում.*

1 Ի թւ:ՉԻԴ:յուսովն Այ | Ես Միթարս և քո.....ոյ արդիւնս | յեկեղէցիս հայր
2 Յովանէս և այլ մի | աբանքս Ետ...[մին]ն Միթարին | և մինն քոյրոցին:.

1. Ուղիղ գծերով ցույց է տրված շարքերի բեկման տեղը։
2. Կետերով նշված տեղերում քարերն ընկած են։

№ 32. *Ժամատան արևմտյան մուտքի ճակատաքարի վրա.*

1 ՈԴ թիս
2 Ես Թարելս մեծ յուսով
3 միայրանեցայ Ածածնիս և Ետու

Արձանագրությունն ընդհատված է. իբրև շարունակություն № 33-ն է։

№ 33. *Նախորդի տակ, իբրև շարունակություն.*

1 Յուսովն Ա̅յ ես Սերոբ և Թոմա քահանա-
2 յք և եղբարք զմեր հոգոյ արդիւնս տուաք ի
3 ս̅բ Ածածինս հայրս Յովաննէս և միաբանքս ե-
4 տուն մեզ գԲ:Թոմաին|պատարագ ի տաւնի Անտոնի որ խա-
5 փանէ մեր մեղացն պարտական է և դատի յԱ̅յ: Թվ:ՉԲ:

4-րդ շարքում Բ թվագիրը խոշոր գրով է, իսկ դրանից առաջ դրված Գ-ն՝ փոքր։ «Թոմաին» անունը փորագրված է այդ թվագրերից վեր՝ շարքամիջում։ Ըստ երևույթին սկզբում պայմանավորված են եղել 2 պատարագ, յուրաքանչյուր եղբորը մեկական. Հետագայում դրանցից Թոման ավելացրել է յուր բաժինը և անունն էլ շեշտել շարքամիջում, որով ստացվում է երկու եղբայրներին միասին 3 պատարագ, որոնցից 2-ը Թոմայինւ

№ 34. *Ժամատան արևմտյան մուտքից աջ, վերևում.*

1 Ես Գազանս մեծ յուսո-
2 վ միաբանեցա Ա̅ծածն-
3 իս և ետու:Ի:դանեկան
4 հայր Յովանէս և մի-
5 աբանքս ետուն ինձ:Ա:
6 ժամ ի տաւնի Վարագայ
7 սբ (—) խաչին կատարիչքն
8 աւրհնին յԱ̅յ

* № 35. *Նախորդից ցած, անմիջապես մուտքի կողքին.*

1 Յուսովն Այ (—) ես
2 Գժուռ ի ժամ մահ-
3 ու զիմ հոգո արդի-
4 ւնս տվի էկեղէց-
5 իս Յովանէս մի-
6 այբանքս էտուն Յա-
7 կոբայ տաւնին:Ա:
8 ժամ կատարիչքն աւր-
9 նին յԱ̅յ

* № 36. *Նախորդի աջակողմում.*

1 Ես Գեր քն (—) Եզկանց
2 միայբանեցայ Ա (—)[ծ]-
3 ածնիս և էտու:Կ:դա-
4 նեկան Դաւիթ և մի-
5 այբանքս էտուն:Գ:ժ-
6 ամ ի տաւնի ս̅բոյն Գէ-
7 որգայ ով խափանէ
8 դատի Տ̅է

3-րդ շարքում թվագիր Կ-ի տեղում առաջ փորագրված է եղել Ի, իսկ 5-րդ շարքում՝ Գ-ի տեղում՝ Աւ Ուղղումները կատարված են նախորդ թվագրերի վրա, ըստ որում նախորդ թվագրերի հետքերը և դրանց կողքերին զույգ կետերը պարզ երևում են։

✻ № 37. *Նախորդից աջ, զույգ խաչեր ունեցող քարի աջ կողքին.*

1 Ի Նոր Կի–
2 րակէն
3 մին պա–
4 տարա–
5 գ Վաչ–
6 ին է ա–
7 նխափ–
8 ան

✻ № 38. *Ժամատան արևմտյան ճակատի Հարավային լուսամուտից ներքև.*

1 Յուսովն (—) Այ ես Յակոբ միաբանեցայ
2 և ետու զիմ հոգոյ արդիւնս յեկեղե–
3 ցիս յառաջնորդութա հաւր Յովանի–
4 սի և սահմանեցին ինձ ի տարին սրբոյն
5 Յակոբայ:Ա:պատարագ ով խափանէ
6 դատի ի Տէ

3-րդ շարքում «Հաւր» բառի Ա գիրը նիշ չունի, փորագրված է Ս։

№ 39. *Ժամատան ներսում, Հյուսիսային պատի վերևում, լուսամուտից աջ. գրերի փոսերը կարմրադեղով ներկված.*

1 Ես Վաչէ Անբերբեցի իշխանաց իշխան ետու վեց հարիւր
2 դահեկան ի շինութե զաւրիս ձեռամբ Գրիգոր վարդապետին և
3 յառաջնորդութե հաւր Դաւթի և սոՒա ետուն զՂազարու տաւնն
4 և զՄաոզարդարն զամեն եկեղեցիՒս ինձ պատարագեալ զՔս ով խա–
5 փանէ իմ մեղա–
6 ցն տէր է ամէն

5-րդ և 6-րդ շարքերը փոր–գրված են որմնակամարի վրա։ Այդ վերջավորությունը Ջալալյանը չի նկատել։

№ 40. *Նախորդի տակ.*

1 Ես Գրիգոր վարդապետ որդի Աբասս իշխանի մեծ յուսով միա–
2 բանեցա Աձածնիս և ետու պատուական գրեանՒ և խաչ մասամբ
3 յառաջնորդութե հաւր Դաւթի և միաբանացս և սոՒա ետուն զ–
4 տաւն Ոսկեանց զամեն եկեղեցիՒս ինձ պատարագել զՔս ով խափան–
5 է կամ զխաչ կամ զգրեանս հանել ջանա պատժեսցի յԱյ.:ՈՉՁ

Ջալալյանը թվագիրը կարդացել է ՈԾՁ։

№ 41. *Նախորդի տակ.*

1 Այս գիր յիշատակի սահմանելին Երիտասարդի որ ի բազում որոգ–
2 այթից ենղե(ա)լ դիմե(ա)ց յԱձածինս և ի նոյն աւր յանկարծակի
3 հասե(ա)լ հրաման Արարչին անկե(ա)լ յերիվարէն ել ի կենցաղոյս և էրող
4 կսկիծ ծնողաց և ամուսնոյ և նոՒայ էտուն զինչս նորա յԱձած–
5 ինս Դաւիթ և միաբանՒս էտուն:Դ:ժամ ի տարին Հոգոյն գալստեանն ով
6 խափէ դատի յԱյ (—) ՈՂԲ Թ

№ 42. Ժամատան հյուսիսային պատի լուսամուտի ցածի մասից ձախ.

1 Յուսով Այ ես Խարիբէկ և ամուսին իմ Նանա զմեր հոգոյ արդիւնս տուաք ի
2 շինութի եկեղեցոյս և զիմ այգին յարքունիքն այգեպանով հայրս Յովանէս
3 և միաբանքս ետուն մեզ պատարագ զամէն եկեղեցիքս ի տաւնի Վարագա
4 խաչին ով զայգին խլէ կամ զժամն խափանէ դատի յԱյ

№ 43. Նախորդի տակ, դրերի փոսերը կարմրադեղով ներկված.

1 Ես Տրուան մեծ յուսով միաբանեցա Ածածնիս և ետու:Խ:դահեկան յեկեղեց-
2 իս առաջնորդս Դաւիթ և միաբանքս ետուն ինձ :Բ:աւր ժամ ի տաւնի
Յովաննուն որ տ-
3 արէմտին ով խափանէ իմ մեղացն տէր է

№ 44. Նախորդի տակ.

1 Ես Առեիկ մեծ յուսով միաբանեցա Ածածնիս և ետու Ի դահեկան ի գ-
2 աւիթս առաջնորդս Դաւիթ և միաբանքս ետուն ինձ.Ա.ժամ ի տաւնի Յովան-
3 նուն որ տարէմտին ով խափանէ իմ մեղացն տէր է

* *№ 45. Ժամատան հյուսիս-արևելյան սյան խոյակի արևմտյան ճակատին.*

1 Յառաջնորդութե Դաւթի գրեցաւ
2 Բ:ժամ Սիսանե ի Նոր Կիրակէն:Ա:ժամ Ք-
3 ուրդկանն և Ա:Գերգա:որ որ խափ-
4 անէ դատի յԱյ:ի ՈՀՁ թու.:.

№ 46. Նույն խոյակի հարավային ճակատին.

1 Ես Մխիթարիչս միաբանեցա Ածածն-
2 իս և ետուի.Խ.դահեկան հայր Յովան-
3 էս և միաբանքս ի սբ Յակոբա տաւ-
4 նին — Բ ժամ է գրեցին ով խափ-
5 անէ դատի Տնէ

1. 3-րդ շարքում «Յակոբա» անվան առաջին Ա-ի նիշը չկա, փորագրված է Ու
2. 4-րդ շարքում Բ թվագրի տեղում առաջ եղել է Ա, որի հետքը մնացել է, հետևապես 2-րդ շարքի Խ թվագիրը սկզբում պետք է եղած լինի Ի։

№ 47. Ժամատան հարավ-արևելյան սյան խոյակի ճակատին.

1 Յուսովն Այ ես Յովանէս առա(ջ)-
2 նորդ սբ ուխտիս կամակցութբ եղբարց-
3 ս սահմանեցաք յամ Զատկին Ս. պ-
4 ատարագ յանուն Խաթութէ
5 արասցեն անխափան

№ 48. Ժամատան հարավ-արևելյան վերին խորանի պատին.

1 Ի թու ՈՀԳ
2 Կամաւն Այ գրեցաւ մին պատ-
3 արագ սբ Յ[illegible]ոբա տաւնին
4 Սարգսի քա նայի որ խափ-
5 անէ դատի յԱյ

* № 49. *Հարավ-արևելյան ցածր խորանի պատին, աստիճանների տակ.*

1 Նոր Կիրակէին
2 մին պատարագ
3 Յովանիսի քա-
4 հանայի է ով
5 խափանէ դատի յԱ̅յ

* № 50. *Նախորդի տակ.*

1 Ի նոյն աւուր մին
2 պատարագ Երանշ-
3 անի անխափան

№ 51. *Ժամատան արևմտյան պատին, մուտքից ձախ.*

1 Այս մեր գիր է Դ̅բ̅ի և միայ-
2 բանացս որ տուաք Ասփին որ եկ
3 յո(ւ)ս(ո)վ և միայբանեցաւ
4 Ածած(ն)իս

№ 52. *Նախորդի տակ.*

1 Ես Տէրունականս միաբանեցա
2 և ետու զիմ հոգոյ արդիւնս յ-
3 եկեղեցիս Յովանէս և միաբանքս
4 ետուն.Ա.ժամ ի տաւնի Ք(ր)իստափորի

№ 53. *Նախորդի տակ.*

1 Ես Մեհնազս միաբանեցայ և ետ-
2 ու զիմ հոգոյս արդիւնս յեկե-
3 ղեցիս և սոքայ սահմանեց-
4 ին Ա ժամ ի տաւնի Նունեայ
5 և Մանեայ

* № 54. *Նույն տեղում, նախորդից աջ.*

1 Ես Շարունի միաբանեցա և ետու
2 զիմ հոգոյ արդիւնս յեկեղեց-
3 իս և սոքա սահմանեցին:Ա:ժամ ի տ-
4 աւնի սրբոց Գայիանեանցն

№ 55. *Ժամատան արևմտյան մուտքի ճակատաքարի վրա, ներսից.*

1 Թվ ՉԻԷ
2 Յուսովն Այ ես Յոհանէս և ամ-
3 ուսին իմ Տիկին միաբանեցաք Ա̅ծածն-
4 իս ետուաք զմեր հոգոյ արդիւնս յեկե-
5 ղեցիս Յովանէս և միաբանքս ետուն մեզ:Ա:ժամ ի տաւնի
6 սրբոց Գափանեանցն կատարիչքն աւրնին յԱյ

Այս արձանագրության մեջ, փորագրչի անփութության հետևանքով, շատ տեղերում չեն փորագրված գրերի որոշիչ գծիկները։ Այդ գրերը շարված են սովորական տառերով։

Դ. Փոքր եկեղեցի

№ 56. Մուտքի ճակատաքարի վրա.

1 Ի թու:Ոխ է:Հա(յոց)
2 ես յամենայնի մեղապարտս
3 Յոհանէս ամէն միաբան եղբարցս կամա-
4 կցութբ և ձեռնտուութբ.զեկեղեցիս յիմ
5 ծնաւղացն և եղբարցն որ այժմ ննջեցեալ են յան-
6 ուն շինեցի:Վասակա.և Շուշկանն.Հասանա.և
7 Վաչէի:և խնդրեմ մեծ յուսով և հաւատով: և զԱ.ծ-
8 ածինն և զՔի չարչարանսն բարեխաւս ունիմ, որ յետ իմ
9 սպասաւորեն տեղոյս:զի Ջատիկն աւրն նոցա արասցեն ժամ
10 որ խափանէ նզովս առցէ:կատարիչքն աւրհնին ի Տէ:ամէն:

Ե. Գերեզմանատուն

✱ № 57. Մի վեղարաձև տապանաքարի վրա.

1 Այս տապանս
2 հայր Թորոսինն այա
3 ողորմիւ նոգուն
4 Թւ ՌՃԿԱ

✱ № 58. Մի տափակ տապանաքարի վրա։ Գլխի կողմում մի ձիավոր, ցածր մասում երկու կանթավոր, երկարավիզ կուժ, որոնցից մեկը կտուցով և ծաղկենկար։ Կուժերի միջանկում սկիհաձև, բարձրանիստ բաժակ. դրա վերևը՝ ծալված, հանգուցավոր և ծոպավոր մի իր, աջ անկյունում մի պնակ։

Երկու քանդակների մեջտեղում փորագրված է.

1 Եմ ես դապան-
2 ի աստ ինի:Քաս-
3 պար եմ. որդի Դու-
4 րմիշի: ով կարդաց-
5 ոզք զմեզ յիշի
6 Տր յարզատութենն ի
7 մեզ բաշխի: Ռ. Մ.
8 Թ. թվի